

гр. Бургас, ул. "Христо Ботев" 42
тел./факс 817690 – директор
0885782294- зам. директор
0886108863- зам. директор
056 817693- канцелария

web: <http://ivazov-burgas.com>
e-mail: info-200227@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:
/В. ГРИГОРОВ/
ДИРЕКТОР

ПРОГРАМА НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА УСВОЯВАНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ КНИЖОВЕН ЕЗИК ЗА УЧЕБНАТА 2025/2026 г.

Основание: На основание Наредба № 6 от 11.08.2016 г. за усвояване на българския книжовен език, Националната стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността и Заповед № РД-48/15.09.2025 г. на директора на СУ „Иван Вазов“ – Бургас

„Грижете за овладяването и практикуването на българския книжовен език не бива да

се прехвърлят само на учебния предмет „Български език” и на учителите, които го преподават. Грижата за правилен български език трябва да се възприема като задължение на цялото българско училище, на медиите и на обществото изобщо.”

Професор Боян Вълчев

I. ОБЩО ЗА ПРОГРАМАТА

С настоящата училищна програма се осъществява прилагането на държавния образователен стандарт за овладяване на книжовния български език в предучилищното и училищното образование.

Владеенето на официалния книжовен език, определен в Конституция на Република България като български, е основно условие за успешното включване на учениците в обществения живот, за тяхното пълноценно личностно развитие и за изграждане на трайни умения за комуникация, учене и социална интеграция. Българският език е езикът на обучението в детските градини и училищата, на институциите и на общуването между представителите на различните етноси в държавата.

Програмата създава условия за:

- пълноценно усвояване на учебното съдържание и изграждане на устойчива култура на учене през целия живот;
- формиране на критично мислене, умения за аргументирано изразяване и работа с информация;
- развиване на творческия потенциал, междуличностните умения и активна гражданска позиция;
- приобщаване на учениците към българския език и култура;
- налагане на единни педагогически изисквания в УВП;
- утвърждаване на система за поощряване на ученически и учителски изяви;
- координиране на работата в урочната и извънкласната дейност;
- утвърждаване на система за награждаване и поощряване на ученическите и учителските изяви, реализирани от педагогически/ ученически/ родителски/ смесени екипи;
- изграждане на гъвкава система за усвояване на книжовния български език като средство за обучение и за междуличностно общуване.

Усвояването на книжовния български език се осъществява във всички форми на училищно обучение, чрез:

- обучение по учебния предмет български език и литература;
- обучение по останалите учебни предмети и модули, по които обучението се води на български език.

Училищната програма на СУ „Иван Вазов“ – Бургас е съобразена със следните стратегически и нормативни документи:

- Закон за предучилищното и училищното образование (ЗПУО);
- Наредба № 6 от 11.08.2016 г. за усвояване на българския книжовен език;
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014–2020);
- Стратегическа рамка за образование, обучение и учене в Република България (2021–2030);
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Годишен план на Средно училище „Иван Вазов“, гр. Бургас.

II. ЦЕЛИ

Глобална цел:

Развитие и усъвършенстване на комуникативната, социокултурната и езиковата компетентност на учениците.

Основни цели:

- утвърждаване на българския книжовен език като основно средство за общуване в училище;
- повишаване на нивото на владение на книжовния български език;
- ограничаване на спад на грамотността на учениците;
- познаване и усвояване на нормите на съвременния български книжовен език и прилагането им в речевата практика;
- преодоляване на затруднения, свързани с овладяването на СБКЕ и успешно усвояване на учебното съдържание по всички учебни предмети;
- усъвършенстване на комуникативно-речевата култура на подрастващите;
- прилагане на различни и актуални форми на работа за овладяване на говорим и писмен книжовен български език;
- общуване във всички социокултурни сфери чрез овладяване на различни комуникативно-речеви умения за социализация, езикова и културна интеграция, както и професионална реализация на учениците;

- осигуряване на равен достъп до образование и обучение на български книжовен език;
- съхраняване и утвърждаване на българската национална идентичност: формиране на национално самосъзнание на учениците, възпитание в патриотизъм, уважение към държавния език и към другите езици;
- използването на книжовния български език от учителите по всички учебни предмети да бъде тяхна постоянна грижа и отговорност за постигане на позитивно въздействие чрез личния пример върху учениците;
- подготовка на личности, които възприемат родния език като ценност, която успешно използват в бъдещи публични дейности и като средство за успешно междуличностно общуване;
- обмен на добри практики за овладяване на българския книжовен език при работа с ученици билингви;
- съхраняване и усъвършенстване на българската образователна традиция, на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;
- формиране на устойчиви нагласи и мотивация за учене през целия живот;
- създаване на подходящ социално-психологически климат, който да подпомага успешната реализация на настоящата програма.

III. Направления

Форми на работа и дейности за усвояване на българския книжовен език:

- Часове по ООП, ИУЧ и ФУЧ в различните образователни етапи.
- Формиране на речеви умения в различни комуникативни ситуации.
- Консултации по учебните предмети, включително по български език и литература.
- Библиотечно-информационно обслужване.
- Занимания по интереси, насочени към изграждане на положително отношение към българския език, културата, фолклора и традиционните български празници, както и към легенди, предания, поуки, поговорки, народни мъдрости, хумористични разкази и анекдоти.
- Отбелязване на национални и регионални празници, важни исторически дати и годишнини, свързани с автори на български литературни произведения.
- Езикови обучения, конкурси и квалификации, свързани с усвояването на

книжовния български език.

- Участие в национални и международни проекти и програми.
- Публичност на постигнатите резултати, дейности, добри идеи и практики чрез училищния уебсайт и регионални или национални медии.

IV. Видове дейности за усвояване на българския книжовен език

➤ Насочени към учителите в ЕКК:

- Познаване, прилагане и спазване на нормите на съвременния български книжовен език в училище, учебните часове по предмета, в училищната документация и в речевата практика.
- Изготвяне и представяне на анализи и доклади за обмен на използвани практики, методи и ефективни форми на работа с ученици и родители за усвояване на книжовния български език.
- Използване на кирилица (БДС) при работа на компютър в учебните часове вместо латиница или фонетичен строй на клавиатурата.
- Създаване на условия за приемственост между различните класове и образователни степени.
- Планиране на съвместни дейности с други организации, институции, медии и родители за подобряване качеството на обучението.
- Изготвяне на практико-приложни дейности в рамките на методическите обединения за осъществяване на целите на Програмата.
- Мотивиране на учениците за общуване на български език и търсене на подходящи методи за възпитателно въздействие.
- Оказване на системна помощ на изоставащите ученици и на тези с проблемна езикова култура.
- Диференцирана работа с ученици билингви/СОП, съобразно техните индивидуални потребности.
- Преглед на съществуващата училищна квалификационна система и участие в квалификационни дейности, свързани с обучението и усвояването на българския книжовен език.

➤ Насочени към учениците:

Реализирането на дейностите, насочени към учениците, се осъществява чрез приложен план за действие, който конкретизира дейностите за всяка учебна година.

ПЛАН НА ДЕЙСТВИЕ

за реализиране на Програмата за усвояване на книжовния български език

№ по ред	ДЕЙНОСТИ	МЯСТО	СРОК	ОТГОВОРНИЦИ
1.	Запознаване с Наредбата за усвояване на книжовния български език и нейното прилагане.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	постоянен	Директор, заместник-директори, педагогически съветници и учители
2.	Задължително общуване на български език: - От учителите при преподаване на учебните предмети (с изключение на учебния предмет „Чужд език“). - От всички участници в учебно-възпитателния процес(учители, ученици и обслужващ персонал) при общуване помежду си.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	постоянен	Директор, заместник-директори, педагогически съветници и учители
3.	Работни срещи в ПЕКК по образователни етапи и обсъждане на мерки за повишаване на качеството на обучението по БЕЛ.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	месец септември 2025 г.	Председатели на ПЕКК
4.	Общоучилищни дейности за добро усвояване на книжовния български език чрез: - Своевременна корекция на допуснати от учениците езикови грешки и слабости, както и поправяне и допълване на книжовната им реч в учебните часове. - Рецензиране на писмени и устни изпитвания. - Целенасочена допълнителна работа в извънкласните и извънучилищните дейности за обогатяване на речта на учениците. - Постоянна и системна работа с учебниците чрез дейности по разнообразните им рубрики за получаване на допълнителна информация. - Включване на критерия „Владеене на българския език“ при оценяване и изпитване от учителя. - Формиране на езикови знания и умения чрез разнообразни форми на	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	постоянен	Учители от всички образователни етапи

	работа: индивидуална и екипна работа, презентации, проекти, интерактивни методи на обучение, използване на ИКТ, дидактични материали и други ресурси.			
5.	Дейности и участия по национални и европейски програми и проекти: - Участие в национални и европейски програми и проекти. - Взаимодействие и сътрудничество с институции и организации за реализиране на проектни дейности.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Ръководители на групи, институции и граждански организации
6.	Информиране на учениците в ЧК и техните родители за необходимостта от усвояване на книжовния български език и за значението на общуването на български език. Запознаване на родителите с изискванията на Наредба № 6 за усвояване на българския книжовен език на родителска среща.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	постоянен	Класни ръководители
7.	Тематично насочени часове в планове на класните ръководители: Примерни теми: „Езикът, на който общуваме“ „Общуването в Интернет – предимства и рискове“ „Езикът ни е дивен“ „Правилно ли говорим и пишем?“ „Българският език – залог за бъдеще“ - други подобни теми, насочени към развиване на езиковата култура и умения за комуникация на български език.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Класни ръководители
8.	Идентифициране на потребности и дефицити в обучението на учениците	СУ „Иван Вазов“, град	постоянен	Учители по БЕЛ

	и реализиране на консултации и индивидуална допълнителна работа както с изоставащи, така и с напреднали ученици.	Бургас		
9.	Провеждане на консултации и индивидуална работа с напреднали и изоставащи ученици по учебните предмети.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	по утвърден график	Всички педагогически специалисти
10	Училищни инициативи, свързани с насърчаване на четенето, повишаване на грамотността и подобряване на речевото поведение на учениците: • Дейности в училищната и регионалната библиотека; • Национална седмица на четенето; • Дни на книгата / Дни на българската книга / Седмица на детската книга; • Национални инициативи, свързани с четенето и грамотността; • Дигитално четене и използване на онлайн платформи и портали за насърчаване на четенето; • Дни на езиците (български, английски, немски, руски и др.) • Празници, тържества и бележити дати – национални, регионални и училищни • Дни на ученическото самоуправление • Провеждане на инициативи за насърчаване на четенето – литературни клубове, тематични изложби и срещи с автори. • Посещения на театрални постановки • Публични изяви – рецитали, драматизации, презентации и др. • Подготовка и участие на изявени ученици в олимпиади и състезания по БЕЛ • Подготовка на учениците за публични изяви (рецитали, драматизации, презентации и др.) във връзка с честване на	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	съгласно графиците на МОН и РУО/ постоянен	Педагогически съветници, библиотекар учители от всички образователни етапи, класни ръководители

	празници и събития • Стимулиране използването на училищната библиотека и обогатяване на книжния ѝ фонд чрез дарения и обмен на книги между учениците („вземи – прочети – върни“). • Организиране на „Маратон на четенето“ – седмица, посветена на четенето, с четене на глас, книжни викторини и конкурс за най-добър млад четец. • Включване на родителите в инициативи за насърчаване на четенето – четене на приказки и разкази в начален етап, дарение на книги, споделяне на лични читателски истории.			
11	Учебни дейности: • Съпоставка на структурните особености на българския книжовен език и коригиране на типични грешки в областта на фонетиката, морфологията, словообразуването и синтаксиса. • Работа върху усъвършенстване на четивната техника, правописа и правоговора на учениците.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	постоянен	Учители по БЕЛ
12	Подпомагане на учениците от дежурните учители при използване на българския книжовен език по време на междучасията.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	постоянен	Дежурни учители
13	Участие на преподавателите в различни форми на квалификация на училищно, областно и национално ниво с цел повишаване качеството на обучението.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	постоянен	Учители от всички ПЕКК
14	Периодичен анализ на усвояването на книжовния български език чрез входно, междинно и изходно равнище, както и резултатите от НВО/ДЗИ, на заседанията на ЕКК и Педагогическия съвет.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	по план на ПС	Заместник-директори по учебната дейност, начални учители, учители по БЕЛ
15	При преподаване на учебния предмет „Чужд език“ да се прави съпоставка с граматиката и лексиката на съвременния български книжовен език.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	постоянен	Учители от ПЕКК „Чужди езици“
16	Усвояване на езиковата специфика	СУ „Иван	постоянен	Учители от всички

.	на различните учебни предмети, установяване на овладения понятиен апарат по всички дисциплини и набелязване на мерки за неговото попълване и разширяване.	Вазов“, град Бургас		ПЕКК
17	Осъществяване на междупредметни връзки за пряко прилагане на програмата за усвояване на книжовния български език.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	постоянен	Учители от всички ПЕКК
18	Изясняване на ролята на справочната литература (речници, енциклопедии, каталози) и формиране на умения у учениците за ефективно боравене с нея.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	постоянен	Учители от всички ПЕКК
19	Участие на учениците в общински, областен и национален кръг на олимпиади, състезания и конкурси за ученическо творчество, както и в кампании за насърчаване на грамотността и езиковата култура. - Участие в националната кампания „Написаното остава. Пиши правилно!“ по повод 24 май – Ден на българската просвета и култура, с цел стимулиране на правилното писане и говорене на български език. - Участие в конкурси, организирани от НЧ „Фар-1946“ Бургас, ЦЛПР и Център „Алеф“, включително литературни и художествени прояви, посветени на национални празници и културни теми.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас; Определени училища; участие чрез изпращане на ученически творби.	съгласно график от РУО и по дати, определени от организаторите.	Учители от всички ПЕКК
20	Използване на електронни учебници, дигитални помагала и ресурси в учебните часове за повишаване на интереса към учебния материал и преодоляване на пропуските в знанията на учениците.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Всички педагогически специалисти
21	Подпомагане и интегриране на ученици със СОП чрез работа по индивидуални програми за развитие на тяхното комуникативно-речево общуване.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Всички педагогически специалисти
22	Осъществяване на ежедневна връзка между учители в ГЦОУД с цел подобряване на качеството на обучението и постигане на по-добра езикова култура у учениците.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Начални учители Учител в ГЦОУД
23	Съвместна работа с родителите за усвояване на книжовния български	СУ „Иван Вазов“, град	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Начални учители Класни ръководители

	език чрез включване в училищни инициативи, подкрепа при домашни задания, участие в четения, обсъждания и други дейности, насърчаващи правилното говорене и писане на български език. Дейности с участието на родители за насърчаване на езиковата култура: • Организиране на съвместни събития за родители и ученици, като дни на четенето или работилници за творческо писане. • Създаване на информационни материали за родителите, които да подпомагат насърчаването на езиковата култура на децата у дома. • Провеждане на конкурси за писане на есета, разкази или стихотворения на определени теми.	Бургас		Учители по БЕЛ Педагогически съветници
24	Изграждане на кът за четене във всяка класна стая с подходящи книги, учебни помагала и материали, стимулиращи интереса на учениците към четенето и развиване на езиковите им умения.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Начални учители, Класни ръководители, Учители по БЕЛ
25	Визуализация на езикови норми и правила чрез табла, постери, презентации и проекти, които улесняват разбирането, запомнянето и практическото приложение на изучаваните езикови явления.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Всички педагогически специалисти
26	Организация и провеждане на пробни изпити за учениците от 7. до 12. клас с цел подготовка за успешно полагане на реалните изпити и повишаване на постиженията им.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Заместник-директори по учебната дейност, Учители по БЕЛ и математика
27	Посещения с културно-познавателна цел – съприкосновение с общуването в различни сфери на обществения живот: институции, водещи медии, градска библиотека, срещи с представители на общинската власт, с водещи журналисти и местни автори на литературни творби, както и посещения на местни исторически и културни забележителности.	Общински институции, регионални медии библиотека, исторически обекти и местности, културни събития	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Всички педагогически специалисти
28	Популяризиране на ученически изяви чрез училищен уебсайт, електронен вестник, училищна телевизия, както и чрез местни, регионални и национални медии.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Всички педагогически специалисти; Учители, отговарящи за училищния уебсайт и медийното отразяване на постижения и

				инициативи
29	Извънкласни дейности, способстващи интегрирането на учениците – участие в клубове, занимания по интереси и групи за доброволчество с цел ангажиране на младите хора и организиране на свободното им време чрез дейности, насърчаващи толерантност, разбирателство, борба с ксенофобията и расизма, както и мотивиране за изграждане на активна личностна позиция и социализация.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас, извънучилищни дейности	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Всички педагогически специалисти
30	Работни срещи на учители от ЕКК с училищен психолог, педагогически съветник, социален работник и ресурсен учител на тема „Мерки за предотвратяване на агресията между учениците“, с цел подкрепа на извънкласни дейности, насърчаващи толерантност, социализация и изграждане на активна личностна позиция.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Педагогически специалисти, училищен психолог, педагогически съветник, социален работник
31	Дейности за развиване на езикови компетенции чрез медийни и ролеви практики: • Организиране на ролеви игри, в които учениците влизат в ролята на писатели, журналисти, историци или други професии, изискващи отлично владение на българския език. • Изготвяне на проекти, свързани с езика на медиите, социалните мрежи и интернет. • Провеждане на дискусии и дебати за правилното използване на българския език в дигиталната среда и за справяне с фалшивите новини. • Развиване на комуникативни, критическо-мисловни и дигитални умения, овладяване на езика в различни професионални и социални контексти, стимулиране на активно участие и отговорно използване на медийната среда.	СУ „Иван Вазов“, град Бургас	септември 2025 г. – юни 2026 г.	Учители по БЕЛ, Учители по ИКТ, Класни ръководители

V. Период на действие на Програмата

Срокът за изпълнение на Програмата е постоянен. Реализирането ѝ се осъществява чрез приложения План за действие, конкретизиращ работата за всяка учебна година и утвърждаван на заседание на Педагогическия съвет. Програмата е отворен документ и може да се допълва и актуализира при необходимост.